

Nr 477.

Godkänd av första kammaren den 21 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 21 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående reglering av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1918 i vad angår jordbruksärenden.

(Jordbruksutskottets utlåtanden nr 31 B, 49, 62, 98, 111, 112, 113, 127 och 136.)

Till Konungen.

Med anledning av de framställningar, som gjorts rörande utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1918, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Statens affärsverksamhet.

Statens domäners fond.

1:o I den till innevarande års riksdag avlåtna statsverkspropositionen, avdelning: utgifter för kapitalökning i vad angår jordbruksärenden, 1918 års tilläggsstat, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av bostadslägenheter åt jägmästare i vissa revir i Norrland i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag den 21 september 1917 såsom kapitalökning för statens domäners fond å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 170,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 178 häft. (Nr 477.)

På sätt riksdagen i särskild skrivelse, nr 78, anmält har riksdagen till anordnande av bostadslägenheter åt jägmästare i vissa revir i Norrland i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag den 21 september 1917 såsom kapitalökning för statens domäners fond å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 170,000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

2:o) I punkt 2 av förevarande framställning av statsverkspropositionen, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående anslag till kapitalökning för år 1918 till fonden för torvindustriens befrämjande, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för år 1918 beräkna ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 april 1918 avlåten proposition nr 404 föreslagit riksdagen bl. a. att

dels godkänna följande ändringar i villkoren för lån från fonden för torvindustriens befrämjande, att från och med den dag, Kungl. Maj:t finner gott bestämma, tillämpas å lån, som därefter beviljas, nämligen:

att lån må av Kungl. Maj:t beviljas till belopp, motsvarande hälften av den å fullbordad anläggning nedlagda kostnaden eller av beräknad anläggningskostnad för nytt företag, jämte kostnad för mossbottens iordningsställande för kulturändamål, dock att undantagsvis beträffande nytt företag lån må, när särskilda omständigheter prövas bära därtill föranleda, beviljas intill två tredjedelar av samma kostnader; samt

att lån icke må för samma företag beviljas till större belopp än 300,000 kronor för brännortfabrik och 100,000 kronor för torvströfabrik;

dels ock till kapitalökning för ifrågavarande fond anvisa såsom reservationsanslag å tilläggsstat för år 1918 2,000,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse, nr 470, anmält har riksdagen dels godkänt följande ändringar i villkoren för lån från fonden för torvindustriens befrämjande, att från och med den dag, Kungl. Maj:t finner gott bestämma, tillämpas å lån, som därefter beviljas nämligen:

att lån må av Kungl. Maj:t beviljas till belopp, motsvarande hälften av den å fullbordad anläggning nedlagda kostnaden eller av beräknad anläggningskostnad för nytt företag, jämte kostnad för mossbottens iordningsställande för kulturändamål, dock att undantagsvis beträffande

nytt företag lån må, när särskilda omständigheter prövas böra därtill föranleda, beviljas intill två tredjedelar av samma kostnader; samt

att lån icke må för samma företag beviljas till större belopp än 300,000 kronor för brännortfabrik och 100,000 kronor för torvströfabrik;

dels ock till kapitalökning för ifrågavarande fond anvisat såsom reservationsanslag å tilläggsstat för år 1918 2,000,000 kronor.

3:o) I punkt 3 av förevarande framställning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående inrättande av en lånefond för landsbygdens elektrifiering, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, såsom kapitalökning för denna fond å tilläggsstat för år 1918 beräkna ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 april 1918 avlåten proposition, nr 387, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bl. a. att

dels besluta, att en särskild fond, benämnd kraftledningslånefonden, skall inrättas, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, lån må intill ett belopp av 1 miljon kronor årligen av kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen gemensamt beviljas ekonomiska föreningar för anläggande på landsbygden av distributionsnät för elektrisk energi;

dels besluta, att för denna lånerörelse skola gälla följande huvudgrunder:

att lån skall kunna beviljas till hela anläggningskostnaden;

att lån skall löpa med 5 procent ränta samt, sedan det innehafts under två år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst aderton år med lika kapitalbelopp om året;

att lån icke må beviljas till företag, med mindre låntagaren visar sig äga rätt att bekomma erforderlig elektrisk energi, samt företaget finnes i ekonomiskt och tekniskt hänseende grundat på rationella förutsättningar;

att för lån ur fonden skall ställas säkerhet, som statskontoret godkänner; samt

att Kungl. Maj:t äger meddela de närmare bestämmelser, som kunna erfordras för vinnande av de med ifrågavarande lån avsedda ändamål;

dels ock såsom kapitalökning för denna fond anvisa, att utgå av

lånemedel, å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse, nr 374, anmält, har riksdagen

dels beslutat, att en särskild fond, benämnd kraftledningslånefonden, skall inrättas, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, lån må intill ett belopp av 1 miljon kronor årligen av kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen gemensamt beviljas ekonomiska förningar för anläggande på landsbygden av distributionsnät för elektrisk energi ävensom tillsvidare, intill dess en statslånefond för vattenkraftanläggningar kan varda inrättad, till vissa mindre lokala sådana anläggningar för distribution inom orten av elektrisk energi;

dels beslutat att för denna lånerörelse skola gälla följande huvudgrunder:

att lån skall kunna beviljas till hela anläggningskostnaden;

att lån skall löpa med 5 procent ränta samt, sedan det innehafts under två år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst aderton år med lika kapitalbelopp om året;

att lån icke må beviljas till företag, med mindre låntagaren visar sig äga rätt att bekomma erforderlig elektrisk energi, samt företaget finnes i ekonomiskt och tekniskt hänseende grundat på rationella förutsättningar:

att för lån ur fonden skall ställas säkerhet, som statskontoret godkänner; samt

att Kungl. Maj:t äger meddela de närmare bestämmelser, som kunna erfordras för vinnande av de med ifrågavarande lån avsedda ändamål;

dels ock såsom kapitalökning för denna fond anvisat å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

4:o) I en till riksdagen den 23 april 1918 avlåten proposition, nr 357, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bl. a. att *dels* besluta, att en särskild fond, benämnd dräneringsfonden, skall inrättas för främjande under nu rådande kristid av täckdikningsföretag, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, statslån må tilldelas hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna dräneringslån; *dels* godkänna de av chefen för jordbruksdepartementet i statsrådsprotokollet föreslagna allmänna villkor och bestämmelser för lån ur denna fond; *dels* medgiva, att fondens hela

kapitaltillgång må disponeras för det med fonden avsedda ändamål; dels medgiva, att, där å dräneringslån, som från ifrågavarande fond utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp; dels som kapitalökning för denna fond anvisa, att utgå av tillfälliga lånemedel, å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Enligt vad riksdagen i skrivelse, nr 370, anmält, har riksdagen *dels* beslutat, att en särskild fond, benämnd dräneringsfonden, skall inrättas för främjande under nu rådande kristid av täckdikningsföretag, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, statslån må tilldelas hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna dräneringslån;

dels godkänt de av chefen för jordbruksdepartementet i statsrådsprotokollet föreslagna allmänna villkor och bestämmelser för lån ur denna fond med därtill av riksdagen angivet tillägg;

dels medgivit, att fondens hela kapitaltillgång må disponeras för det med fonden avsedda ändamål;

dels medgivit, att, där å dräneringslån, som från ifrågavarande fond utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp;

dels ock som kapitalökning för denna fond anvisat å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Förlag till statsverket.

4:o) Under punkt 4 i förevarande framställning har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader för nybyggnader för veterinärhögskolan och skogshögskolan m. m. såsom utgift för kapitalökning å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 674,900 kronor.

Chefen för jordbruksdepartementet har i ärendet yttrat följande:

»I den redogörelse, som chefen för finansdepartementet den 31

december 1917 lämnade för ifrågasatta åtgärder för förskottsväsendets avveckling och som då vann Kungl. Maj:ts gillande, omnämnde bemälde departementschef bland förskott, avsedda att ersättas med särskilda, framdeles inflytande medel, två poster, som tillhöra jordbruksdepartementets handläggning, nämligen kostnader för veterinärinstitutets nya byggnader m. m. till belopp av 277,857 kronor 84 öre samt kostnader för uppförande av nybyggnad för skogshögskolan m. m. å 397,000 kronor, tillhoppa 674,857 kronor 84 öre. Dessa kostnader hava varit avsedda att täckas av försäljningsmedel för tomter å förra veterinärinstitutets och skogsinstitutets områden i Stockholm.»

I överensstämmelse med den av chefen för finansdepartementet uttalade uppfattning, att anslag till täckande av förskott å så avsevärd storlek som de ifrågavarande borde uppföras å 1918 års tilläggsstat, och med iakttagande av nödig avjämning å beloppet, har chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkt anslaget uppförande å tilläggsstat för år 1918.

Riksdagen, som icke har något att erinra mot beviljande av det begärda anslagsbeloppet, har emellertid funnit detsamma böra uppföras under nionde huvudtiteln och icke såsom av Kungl. Maj:t föreslagits under »Utgifter för kapitalökning».

I anslutning härtill har riksdagen på sätt riksdagen i skrivelse nr 9 B anmält uppfört ifrågavarande belopp under tilläggsstatens för år 1918 nionde huvudtitel.

Rörelsekapital för kristidskommissioner.

5:o) Under punkt 5 i förevarande framställning har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående rörelsekapital för folkhushållningskommissionen, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för år 1918 såsom utgift för kapitalökning beräkna ett reservationsanslag av 75,000,000 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 april 1918 avlåten proposition, nr 406, föreslagit riksdagen att såsom ytterligare rörelsekapital för folkhushållningskommissionen och annan under jordbruksdepartementet anordnad verksamhet för anskaffande och tillhandahållande av livsförnödenheter å tilläggsstat för år 1918

såsom utgift för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag av 85,000,000 kronor.

Härjämte har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 31 maj 1918 avlåten proposition, nr 456, föreslagit riksdagen att såsom rörelsekapital för folkhushållningskommissionen, att användas för finansiering av import till riket av för folkhushållningen erforderliga förnödenheter, å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 115,000,000 kronor att utgå av tillfälliga lånemedel.

På sätt riksdagen i särskilda skrivelser, nr 299 och 389, anmält har riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts sålunda gjorda framställningar såsom rörelsekapital för folkhushållningskommissionen å tilläggsstat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat tillhopa 200,000,000 kronor.

Spannmålslagerhus m. m.

6:o) I en till riksdagen den 12 april 1918 avlåten proposition, nr 321, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för fullbordande av de anläggningar av spannmålslagerhus och fryshus, vilka igångsatts med anlitande av för ändamålet av 1917 års riksdag anvisat anslag, såsom utgift för kapitalökning anvisa å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 2,500,000 kronor.

Enligt vad riksdagen i särskild skrivelse, nr 296, anmält har riksdagen för fullbordande av de anläggningar av spannmålslagerhus och fryshus, vilka igångsatts med anlitande av för ändamålet av 1917 års riksdag anvisat anslag, såsom utgift för kapitalökning anvisat å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 2,500,000 kronor.

Låneunderstöd.

7:o) I en till riksdagen den 19 mars 1918 avlåten proposition nr 200 har Eders Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen bl. a. att

dels medgiva, att till hushållningssällskapen må utlämnas lån å sammanlagt 3 miljoner kronor för anskaffande och tillhandahållande under år 1918 av förädlade utsäden av vete, råg, korn och havre samt

utsädespotatis i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta grunder;

dels ock för ändamålet på tilläggsstat för år 1918 anvisa, att utgå av tillfälliga lånemedel, under utgifter för kapitalökning ett förslagsanslag, högst 2,970,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse nr 165 anmält har riksdagen *dels* medgivit, att till hushållningssällskapen må utlämnas lån å sammanlagt 3 miljoner kronor för anskaffande och tillhandahållande under år 1918 av förädlade eller eljest för orten lämpliga utsäden av vete, råg, korn och havre samt utsädespotatis i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta grunder;

dels ock för ändamålet på tilläggsstat för år 1918 anvisat under utgifter för kapitalökning ett förslagsanslag, högst 2,970,000 kronor.

8:o) I en till riksdagen den 12 april 1918 avlåten proposition, nr 273, har Eders Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för beredande åt aktiebolaget svenska linberedningssällskapet av ett räntefritt lån att av bolaget återbetalas senast den 1 april 1919 samt i övrigt under i huvudsak de av departementschefen tillstyrkta villkor anvisa, att utgå av tillfälliga lånemedel, såsom utgift för kapitalökning under nionde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 225,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse, nr 250, anmält har riksdagen för beredande åt aktiebolaget svenska linberedningssällskapet av ett räntefritt lån att av bolaget återbetalas senast den 1 april 1919 samt i övrigt under i huvudsak de av departementschefen tillstyrkta villkor anvisat såsom utgift för kapitalökning under nionde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 225,000 kronor.

Stockholm den 21 juni 1918.

Med undersätlig vördnad.